

Skrifaði bækurnar við skrifborðið í Prestshúsinu í Glaumbæ

Fyrir jólin 2021 gaf Byggðasafn Skagfirðinga út bókina Sumardagur í Glaumbæ og er söguvið bókarrinnar Glaumbær á seinni hluta 19. aldar. Bókin er að mestu byggð á frásögnum af fólki sem bjó í Glaumbæ og í Skagafirði á þeim tíma. Nú á dögnum kom út önnur bók frá Byggðasafninu sem nefnist Vetrardagur í Glaumbæ og er framhaldssaga af fyrri bókinni. Þar er Glaumbær sveipaður vetrarbúningi og haldið er áfram að fylgjast með sögupersónunum, Jóhönnu og Sigga ásamt heimilishundinum Ysju við jólaundirbúninginn. Feykir setti sig í samband við Berglindi og spurði hana nánar út í útgáfunar.

Jérémy og Berglind við útgáfu fyrri bókarrinnar. MYNDIR AÐSENDAR.

VIÐTAL OG UMFJÖLLUN
Gunnhildur Gísladóttir
Sigríður Garðarsdóttir

Það má segja að upphaflega hugmyndin að þessum bókum hafi kviknað þegar listamaðurinn Jérémy Pailler, sem á heiðurinn að gullfalgum málverkum bók-anna, dvaldi í listabúðum í Kakalaskála árið 2019, en hann á einnig listaverk þar. Berglind og Jérémy kynntust því í Kakalaskála og þegar hann heimsótti Glaumbæ heillaðist hann af bænum og fékk hugmyndina að fyrstu bókinni, Sumardegi í Glaumbæ. Eftir nokkur samtöl á milli Berglindar og Jérémy mótaðist hugmyndin og urðu þau sífellt spenntari fyrir henni en þá var næsta skref að sækja um styrki svo hægt væri að byrja á bókinni.

Þegar Berglind hófst handa við heimildarvinnu fyrir textaskrifin sá hún að nægur efniviður var til, mikið af frábærum sögum og áhugaverðu fólki til að leggja út frá. Persónur bókanna eru byggðar á lýsingum í Skagfirzskum æviskrám, ævisögum, Skagfirðingabók og ísmús.is svo dæmi sé tekið. Einnig leitaði Berglind eftir myndum til að senda Jérémy svo hann gæti stuðst varðandi útlit fatnaðs og gripa, hvernig

Glaumbær leit út undir lok 19. aldar o.s.frv. Þegar helsta heimildaröflun fyrir bækurnar var lokið hafði hún þann háttinn á að eyða nokkrum kvöldstundum í gamla bænum, settist þá við skrifborðið í Prestshúsinu og þá skrifuðu sögurnar sig nánast sjálfar segir Berglind.

„Samstarf okkar Jérémy hefur verið einstaklega gott og við verið mjög samstiga í því hvernig við höfum viljað sjá útkomuna. Þá kom auðvitað fljótlega upp sú hugmynd að gefa út framhaldssöguna Vetrardagur í Glaumbæ, þar sem Glaumbær er sveipaður vetrarbúningi og við fylgjumst með Jóhönnu, Sigga og heimilishundinum Ysju við jólaundirbúning. Með útgáfu bókarrinnar gefst gullið tækifæri til fræðslu með því að veita innsýn í líf fólks sem bjó í torfbæjum á árum áður út frá sjónarhorni barnsins. Vetrarmánuðum fylgdi annar taktur en sá sem er gerð skil í Sumardagur í Glaumbæ en að þessu sinni verður fókúsin á stúlku, barnabarn prestsins, og vetrarverkin sem snérist ekki síst um handavinnuna sem fór fram í baðstofunni. Þá erum við komin með skemmtilega speglun á bókina sem nú þegar er komin út: sumar og vetur,

drengur og stúlka og ólíkar stéttir þ.e. sonur vinnufólks og barnabarn prests,” segir Berglind.

Hefur gengið vel með Sumardagur í Glaumbæ?

„Alveg ótrúlega vel, hún hefur fengið frábærar viðtökur! Bækurnar komu út á fjórum tungumálum, íslensku, ensku, þýsku og frönsku. Erlendu tungumálin seljast mjög vel í safnbúðinni í Glaumbæ. Eintökin af íslensku bókinni eru að klárast og útlit fyrir að við þurfum láta prenta meira af henni. Það er mjög ánægjulegt þegar við heyrum af því þegar verið er að nota bækurnar í skólum. Hún er einmitt skrifuð með það í huga að hún geti nýst við kennslu, til dæmis eru

orðaskýringar við ýmis orð sem ekki lengur eru í daglegri notkun, líkt og lokrekka, stekkur, tólkarkerti svo dæmi sé tekið. Sérstaklega gaman er að heyra sögur af börnum sem eru mjög spennt að heimsækja söguviðið Glaumbæ, skoða torfbæinn þar sem „Siggi og Jóhanna áttu heima í alvörunni.“

„Sérstakar þakkir fyrir dýrmæta aðstoð við gerð bókarrinnar fá Ásta Hermannsdóttir, Bryndis Zoëga, Gísli Laufeyjarson Höskuldsson, Hrönn Birgisdóttir, Inga Katrín D. Magnúsdóttir og Swanhild Ylfa Leifsdóttir, starfsfólk Byggðasafns Skagfirðinga. Evelyn Ýr Kuhne

og Íris Olga Lúdvíksdóttir fyrir þýðingu yfir á þýska og enska tungu og Sigríður Sigurðardóttir, Laufey Leifsdóttir, Hildur Gestsdóttir og Felicia Anfuso fyrir yfirllestur og góðar ábendingar. Sérstakar þakkar færi ég Jérémy Pailler fyrir dásamlega gott og gefandi samstarf! Uppbyggingasjóður SSNV og Safnasjóður hefur styrkt útgáfu beggja bóka og erum við mjög þakklát fyrir, segir Berglind að lokum.”

Brot úr Vetrardagur í Glaumbæ

Jóhanna og Siggi luku við laufbrauðin og amma bar þau inn í eldhús og steikti upp úr tólk. Ilminn lagði um allan bæinn. Hangikjötið hékk ofan við hlóðirnar í eldhúsinu og Jóhanna fékk vatn í munninn við tilhugsunina um að smakka á því um jólin, ásamt laufbrauðinu. „Farðu nú í fjósið, Jóhanna mín, og semdu við kýrnar um að fá hjá þeim hländ,” sagði mamma við Jóhönnu. „Það styttest í jólabaðið

og hárvottinn.”

Þau röltu niður að útihúsunum og þegar komið var inn í fjósið gripu Jóhanna og Siggi hvort sína fótuna og biðu færir. „Fyrsti til að ná kúahlendi vinnur!” sagði Siggi og tók á sprett með fótuna þegar kýr byrjaði að miga á endabásnum. Hún hafði lokið sér af þegar Siggi kom loks að henni. Þá byrjaði önnur kýr að miga á hinum endabásnum. Jóhanna og Siggi tóku

bæði á rás, en Siggi var sneggri til og skaut fótunni undir bununa þar til hún var næstum full.

„Ætla þú virkilega að setja þetta í hárið á þér?” spurði Siggi Jóhönnu á meðan hann horfði ofan í fótuna yggldur á svip. Heit og illa þefjandi gufan leið upp að vitum þeirra í köldu fjósinu. „Mamma segir að hárið mitt verði hreint, glansandi og falllegt,” svaraði Jóhanna og yppti öxlum.

Útgáfuhóf og aðventugleði í Glaumbæ

Þann fyrsta í adventu, 3. desember nk. verður í Áshúsi útgáfuhóf bókarrinnar og sýningaropnun með listaverkum sem prýða bladsíður bókarrinnar. Þá verður mikið um að vera og hátíðarstemning á safnsvæðinu en þjóðháttaáhugafólk frá Akureyri, úr kvæðamannafélaginu Gefjunni á Akureyri og meðlimir þjóðháttafélagsins Handraðans kemur í heimsókn og verður með jólastarfsdag í gamla bænum í Glaumbæ. Andrúmsloftið í bænum verður eins og við jólaundirbúning árið 1910. Hópurinn verður með kveðskap og sýnir tóvinnu, kertagerð, laufbrauðsútskurð og skreyta jólatré. Þá munu konurnar í Pilsapyt gleðja gesti með nærveru sinni og Stjörnukór Tónadans syngur nokkur jólalög. Jólamaarkaður verður með smáframleidendum í Skagafirði, kaffistofan í Áshúsi verður opin og sannur hátíðarbragur yfir svæðinu. Frír aðgangur er á safnið meðan á viðburðinum stendur eða frá kl. 16-18.